

คำชี้แจง

เอกสารนี้เกิดขึ้นจากความร่วมแรงของอาสาสมัคร ที่ร่วมกันถอดเสียงและตรวจทานในเบื้องต้น ซึ่งบางส่วนยังไม่ถูกต้องสมบูรณ์ตรงตามเสียงที่ ท่านพุทธทาสภิกขุได้บรรยายไว้

ด้วยคุณค่าแห่งธรรมและงานที่ร่วมกันทำในครั้งนี้ หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ ได้พิจารณาเห็นว่างานธรรมในรูปแบบเอกสารทั้งหมดนี้ แม้จะยังไม่ได้ตรวจทานแก้ไขเนื้อหาอย่างถึงที่สุด แต่ก็ควรที่จะนำออกเผยแพร่ให้กว้างขวาง เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจใฝ่ธรรม จะได้มีข้อมูลที่เป็นลายลักษณ์อักษรเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมควบคู่กับเสียงธรรม โดยพร้อมกันนี้ทางทีมงานจะดำเนินการตรวจทานแก้ไขเนื้อหาทางถอดเสียงทั้งหมดอีกครั้ง เพื่อให้ธรรมที่เผยแผ่มีความถูกต้องและสมบูรณ์

เอกสารนี้ไม่สงวนสิทธิ์สำหรับการเผยแพร่เป็นธรรมทาน หากพบข้อควรแก้ไขปรับปรุงสามารถแจ้งมาได้ที่ หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญตามที่อยู่ติดต่อด้านล่างนี้

หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ

สวนวชิรเบญจทัศ ถนน นิคมรณไฟสาย ๒ แขวง/เขต จตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๙๐๐

โทร ๐-๒๙๓๖-๒๘๐๐ โทรสาร ๐-๒๙๓๖-๒๙๐๐ E-Mail: archives@bia.or.th

รหัส	2815250831000	รายชื่อ	ให้อโวาทแก่พระมาทำวัตร
วันที่แสดง	31/08/2525	ชื่อเรื่อง/ชุด	โอวาทวันทำวัตร 13 คำ เดือน 10
ผู้ถอด	วิระชัย พิพัฒน์รัตนเสรี	ผู้ตรวจทาน	
หมายเหตุ			

(นาทิตี 6.14) จะขออนุโมทนาเลย ผ้าป่าไม่ต้องชักทันทีหรอก ถวายเป็นของทิ้งไว้ ชักเมื่อไหร่ก็ได้ จะขออนุโมทนา ยะถานั้นแหละ ขออนุโมทนาโดยพูดภาษาไทยเราให้เป็นทีที่เข้าใจบ้างก่อน ญาติโยมทั้งหลายมาแต่ที่ไกล มีการทอดผ้าป่าด้วย ขอให้ได้ทราบโดยถูกต้องในเรื่องที่ได้กระทำ มาวันนี้ขอให้เรียกว่าวันมาเยี่ยมสวนโมกข์ประจำปี ให้เรียกวันนี้ว่าเป็นวันเยี่ยมสวนโมกข์ประจำปี วัตถุประสงค์คือ ขอให้เราได้พบปะกันได้ปรึกษาหารือกัน ได้ทำความเข้าใจกันในการที่จะสืบไว้ซึ่งอายุของพระศาสนาตามความประสงค์ของพระศาสนา ขอให้ทุกคนเข้าใจว่ามาที่วันนี้เพื่อพบปะปรึกษาหารือกันในการที่จะช่วยสืบอายุพระศาสนาไว้ตามความประสงค์ของพระศาสนา ตามความประสงค์ของพระศาสนานะช่วยนี่ก็ให้มาก พระพุทธเจ้าทรงหวังทรงประสงค์ว่าพวกเราพุทธบริษัททั้งสี่จะช่วยกันสืบอายุพระศาสนาไว้ให้เป็นประโยชน์และความสุขแก่มหาชนทั้งเทวดาและมนุษย์ ข้อความนี้มีมากที่สุดในพระไตรปิฎก ประโยคนี้แหละว่า ให้ช่วยกระทำสืบพระธรรมวินัยนี้ไว้เพื่อประโยชน์และความสุขแก่มหาชน ท่านใช้คำว่ามหาชน ทั้งแก่เทวดาและมนุษย์ เริ่มแต่ว่าพระศตาคตเกิดมาในโลกเพื่อประโยชน์แก่มหาชนทั้งเทวดาและมนุษย์ ธรรมวินัยปรากฏขึ้นมาในโลกเพื่อประโยชน์แก่มหาชนทั้งเทวดาและมนุษย์ ให้เราทั้งหลายช่วยกันสืบอายุพระศาสนาไว้ตลอดกาลนาน เพื่อประโยชน์แก่มหาชนทั้งเทวดาและมนุษย์ สืบอายุพระศาสนานั้นคือกระทำให้ทุกๆคนเข้าใจ สามารถบอกกล่าวกันถึงเรื่องธรรมวินัยว่าจะดับทุกข์ของมนุษย์ได้อย่างไร นี่แหละใจความสำคัญ เพื่อให้ศึกษาให้เรียนให้ปฏิบัติให้รู้จนสามารถบอกกล่าวกันต่อๆๆๆๆไปว่า จะดับทุกข์กันอย่างไร คำพูดนี้ไม่ใช่จะทรงมุ่งหมายเฉพาะบรรพชิต แต่ว่าฆราวาสก็ทำได้ เพราะฆราวาสนี่ก็เป็นพระอรหันต์ เป็นบรรพชิตผลก็มี พุทธเก่งก็มี ในพระบาลีปรากฏว่าฆราวาสพุทธเก่งที่สุดก็มี นี่เป็นอันว่าทั้งบรรพชิตและคฤหัสถ์จะต้องช่วยกันสืบอายุพระศาสนา เรารับสนองพระพุทธประสงค์ของพระพุทธองค์ว่าจะช่วยกันสืบอายุพระศาสนา การช่วยสืบอายุพระศาสนานั้นไม่ใช่ทำกันง่ายๆ มันต้องพร้อมเพรียงกันทำเสียสละ ช่วยกันทำ มันจึงจะทำได้ เราจะพร้อมเพรียงกันได้อย่างไรถ้าเราไม่พบปะกันบ่อยๆ เรื่องมันจึงจำเป็นจะต้องมีการพบปะกันบ่อยๆ การมาพบปะกันนี่จึงเป็นการดี คือเป็น โอกาสในการพร้อมเพรียงกัน พุดจากันปรึกษาหารือกัน ทำสิ่งที่จะเป็นการสืบอายุพระศาสนา นี่แหละเป็นใจความสำคัญที่สุด ส่วนที่ว่าจะมาทำบุญทำอะไรกันบ้างนี่เป็นข้อที่สองรองลงมา ข้อใหญ่ใจความมาปรึกษาหารือกันช่วยกันสืบอายุพระศาสนาไว้เป็นประโยชน์แก่มหาชนในโลกทั้งเทวดาและมนุษย์ หมายความว่ามนุษย์นั้นมีความทุกข์ตามแบบมนุษย์ เทวดาก็มีความทุกข์ตามแบบของเทวดา อย่าอวดดีไปเลยเทวดาหนะ มันก็มีความทุกข์ไปตามแบบของเทวดา มันจึงต้องมีการศึกษาและปฏิบัติให้ดับทุกข์ได้ด้วยกันทั้งสองฝ่าย พุดง่ายๆว่าคนยากจนก็มันมีความทุกข์ไปตามแบบคนยากจน คนมั่งมีร่ำรวยเป็นเศรษฐี ก็มันมีความทุกข์ไปตามแบบของเศรษฐี มันยังมีความทุกข์กันทั้งนั้นถ้ายังไม่เป็น

พระอรหันต์ ขอให้ฝึกให้กว้างๆ นี่แหละช่วยกันทำความเข้าใจให้ดับทุกข์กันได้ทั้งหมดทั้งสิ้น ทีนี้ก็อยากจะพูดถึง ปัญหาคือความทุกข์นั้นแหละ ช่วยตั้งใจฟังสักนิดเถอะ ทั้งหมดทุกคนนี่ช่วยตั้งใจฟังสักนิดเถอะ ไม่ใช่พูดมากพูด เล็กน้อยเท่านั้น แต่ว่าเป็นใจความสำคัญว่าเรามีความทุกข์กันอย่างไรและเราจะดับได้อย่างไรนั้นแหละใจความ สำคัญ เรามีความทุกข์หรือปัญหาจากสามฝ่ายหรือสามทิศทาง ช่วยฟังให้ดีช่วยจำให้คึนะ ว่ามีความทุกข์มาจาก สามฝ่ายสามทิศทาง คือข้อที่หนึ่ง มันเกิดขึ้นในใจเรา ในใจของเราเนะมีความทุกข์เกิดขึ้นคือเมื่อเกิดกิเลส เมื่อเรา โง่ ในขณะที่สัมผัส ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เราโง่ เราจะเกิดกิเลสแล้วจะเกิดความทุกข์ นี่ทางหนึ่ง เรียกว่าเกิดข้าง ในเป็นกิเลสแล้วเผาให้ร้อนเป็นทุกข์ ทีนี้ทางที่สองมันตามธรรมชาติ ไม่ได้เกี่ยวข้องกับความฉลาดหรือเจตนา อะไรของเราหรอก เช่นความเกิด แก่ เจ็บ ตาย นี่เป็นไปตามธรรมชาติ แล้วภายนอกมันยังมีการเปลี่ยนแปลงตาม ธรรมชาติ บ้านเมืองมันเปลี่ยนแปลง บางแห่งอยู่ดีๆแผ่นดินถล่ม บางแห่งอยู่ดีๆน้ำท่วม บางทีก็ภูเขาไฟระเบิด เตี้ยนี้มันก็มีตามธรรมชาติ เราอยู่ใน โลกนี้มันก็หลีกเลี่ยงไม่พ้น ความทุกข์ตามธรรมชาติ แม้แต่ที่เป็นความเกิด แก่ เจ็บ ตาย ถึงเราไม่ได้สร้างเราไม่ได้เจตนามันก็ยังมี นี่ก็เป็นความทุกข์ ทีนี้อีกทางหนึ่งก็คือสังคมไม่ถูกต้อง เพื่อน มนุษย์ที่อยู่ด้วยกันในโลกนี้แหละ มันไม่มีความถูกต้อง มันก็เลยเบียดเบียนกัน เบียดเบียนกัน จนเดือดร้อนกันไป หมด เวลานี้ก็อ่านหนังสือพิมพ์คูก็แล้วกัน เดือดร้อนกันไปหมดนี้แหละ ความทุกข์มาจากสังคมไม่ถูกต้อง สาม ทางนะ ทางที่หนึ่งมาจากภายในของเราเอง เรามันมีกิเลสเกิดขึ้นเพราะความโง่ของเรา นี่แหละ นี่เรียกว่าจากภายใน ทางที่สองมีอยู่ตามธรรมชาติ เราก็ต้องเป็นทุกข์ถ้ามันมาถึงเรา ทางที่สามสังคมคนมนุษย์ด้วยกันนี้แหละมันทำให้เกิดเดือดร้อน จะเกิดกิเลสจากภายใน เกิดทุกข์จากกิเลสภายในนั้นแหละ ให้รู้เรื่องธรรมะก็จะป้องกันไม่ให้เกิด กิเลส รู้เรื่องอิทัปปัจจยตา ปฏิจจสมุปบาท ว่ากิเลสเกิดอย่างไร เราผลอเมื่อไร ผลอเมื่อมีผัสสะ แล้วเกิดกิเลสและ เกิดความทุกข์ นี่ก็ได้ความรู้เรื่องอิทัปปัจจยตาว่ากิเลสเกิดแบบนั้น ข้อที่สองนี้ตามธรรมชาติภายนอกเกิดแก่เจ็บ ตาย หรือว่า สิ่งเป็นไปตามธรรมชาติแล้วมาถึงเรา ก็แก้ด้วยความรู้ว่ามันแบบนั้นเอง มันแบบนั้นเอง อย่าเอามาเป็น ทุกข์ อย่าเอามาเป็นของเรา ที่เรียกว่าแก้ด้วยความรู้เรื่อง ตถตา ตถตา ตถตา แปลว่าเช่นนั้นเอง เช่นนั้นเอง ความ เกิดแก่เจ็บตาย เป็นธรรมดาเช่นนั้นเองอย่ารับเอามาเป็นของเรา ให้เป็นของธรรมชาติ อย่าต้องเป็นทุกข์ ข้อที่สาม สังคมวิปริตเป็นภัยขึ้นมา ก็ให้แก้ด้วยความเมตตา ในส่วนที่ว่าจะให้มันกลับกลายเป็นดีให้มีเมตตา ที่มันมาถึงเราก็ เป็นเรื่องภายนอก ก็รู้ว่าเช่นนั้นเองอยู่แล้ว แต่ว่าจะแก้ให้สังคมนี้ทุกคนต้องมีเมตตากรุณาแก่กันตามหลักของ ธรรมะว่าทุกคนเป็นเพื่อนเกิดแก่เจ็บตายด้วยกัน ถ้าเราถือหลักว่าทุกคนเป็นเพื่อนเกิดแก่เจ็บตายด้วยกัน ปัญหา ทางสังคมมันจะไม่มี แก้ด้วยเมตตา พูดให้สั้นที่สุดว่าปัญหาทางกิเลสในภายใน แก้ด้วยความรู้เรื่องอิทัปปัจจยตา ปฏิจจสมุปบาท รู้ว่ากิเลสเกิดขึ้นแบบนั้นนะ ถ้าเป็นธรรมชาติภายนอกแก้ด้วยตถตา ความรู้เรื่องตถตา มันเป็นเช่น นั้นเองโวย อย่าไปเป็นทุกข์กับมัน สิ่งที่เป็นสังคมวิปริตนี้ให้แก้ด้วยเมตตา เมตตา รักผู้อื่น ที่มีชีวิตจิตใจด้วยกัน ฟังดูมันก็จะง่าย ตถตาอย่างทีหนึ่ง อิทัปปัจจยตา แก้กิเลสนะอิทัปปัจจยตา แก้เหตุการณ์ตามธรรมชาตินั้นตถตา แก่ความไม่รักกันนั้นด้วยเมตตา ตา ตา ตา ทั้งนั้น นี่ภาษาบาลี น้อยๆช่วยเอาข้อความสามเรื่องนี้แหละ กลับไปในฐานะเป็นของฝากจากสวนโมกข์ หรือที่เรียกว่าแจกลูกตา ไอ้ภาพแจกลูกตา เขียนอยู่ที่หัวตึก น้อยคน จะรับ ขอให้ทุกคนรับ ธรรมะหรือความรู้หรือแสงสว่างซึ่งเหมือนกับลูกตา ว่าความทุกข์มีที่มาสามสถาน แก้ได้

ด้วยธรรมะสามประการ แล้วเอาไป แล้วก็ให้ช่วยกัน เผยแพร่ต่อๆๆๆกันไปตามพระพุทธรูปประสงคั้นะ ทรงประสงค์ให้เราช่วยกันสืบคำสอน สืบการปฏิบัติ สืบผลของการปฏิบัติ นี่แหละเรียกว่าปณินี้แจกลูกตาด้วยข้อความสามข้อนี้ ทีนี้จะบอกให้รู้ลงไปอีกนิดหนึ่งว่า มันเป็นเรื่องที่น่าสงสาร เราเกิดมาจากท้องบิดามารดา ไม่มีกิเลสไม่ได้เอากิเลสมา เป็นไปตามปกติ ตามธรรมชาติ เป็นคนไม่มีบาปนี้ อยู่ในท้องแม่เกิดมาจากท้องแม่ไม่ได้เอากิเลสไม่ได้เอาบาปติดตัวมา พอมาเป็นเด็ก เป็นเด็กโตขึ้น โตขึ้น มันสัมผัสทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ไปพบของเอรีดอรรอยสนุกสนานนั้นมवलสวยงาม แล้วมันก็ชอบนิ ชอบเรื่องของกิเลส ชอบวิถีทางของกิเลส รับเอาไอ้เรื่องของกิเลสเข้ามาไว้ในใจ เมื่อก่อนนะเป็นคนของธรรมชาติ เป็นชีวิตของธรรมชาติเกลี้ยๆ ไม่มีบาปไม่มีกิเลสไม่มีทุกข์ แต่พอมาเป็นมนุษย์แล้วรู้เรื่องของเอรีดอรรอยสวยงามทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ มันสัมผัสตัวเป็นทาสของกิเลส เมื่อมันได้เกิดกิเลสแล้วมันจึงได้เกิดทุกข์ แล้วก็มีปัญหายึดเอื้อจนกว่าจะเข้าโลง มันก็ยังมีปัญหาเรื่องกิเลสและความทุกข์ อยากจะบอกเป็นอุปมาธรรมง่ายๆว่าไอ้เด็กน้อยนี้ มันโตขึ้นมา แล้วมันก็ทิ้งพ่อแม่ แล้วก็วิ่งตามโจรไป ทิ้งพ่อแม่ที่บ้านแล้ววิ่งตามพวกโจรไป พวกโจรมันเอาอะไรสวยงามๆมาล่อชนิดเดียว มันก็วิ่งตามพวกโจร ไปอยู่กับโจรแล้วพวกโจรก็ทำอันตรายเอาอย่างบอบช้ำ จนหนักหนิไม่ได้ จะฆ่าโจรก็ฆ่าไม่ได้ ไม่ใช่คือพวกเรสมยนี้แหละ ที่นั่งๆกันอยู่ที่นี่หรือไม่ใช่ เมื่ออยู่ในท้องแม่ไม่มีกิเลสไม่มีบาปไม่มีทุกข์ ออกมาจากท้องแม่ก็ยังไม่มีกิเลสยังไม่มีบาปยังไม่มีทุกข์ แต่พอโตขึ้นโตขึ้น พอพบของเอรีดอรรอย เกิดความยินดียินดีร้าย นี้ละเกิดกิเลส โลภะ รากะ โทสะ โกรธะ โมหะอะไรต่างๆนานา แล้วก็อยู่ใต้อ่านาจกิเลส ถอยหลังกลับมาไม่ได้ นี่แหละมันโง่งนี้ นี้ อวิชา ทิ้งพ่อแม่คือความปกติ ไปหาโจรคือกิเลส แล้วไปอยู่ใต้อ่านาจของโจรคือกิเลส คำกลอนเรื่องที่แต่งไว้นานแล้วไม่รู้ว่าใครแต่ง ที่ปลายน้ำบ้านดอนนี้แหละ แถวน้ำรอบแถวนี้แหละ นี้อ่านให้ฟัง “เหมือนดังเด็กแล วังหนีพ่อแม่แม่ วิ่งตามโจรมา แต่อดแต่อยาก ลำบากเวทนา โอ้อนิจจา เห็นโจรหน้าเขย โจรนี้ใจร้าย ทำใดทำได้ไม่ปรานีเลย แต่รำร้องให้ ไม่มีสุขเลย ใจโจรนี้เอย ไม่คิดเอ็นดู อยู่ด้วยพ่อแม่ ทุกสิ่งใดแล ช่วยถือช่วยชู มีความเมตตา ปรานีเอ็นดู นี้แหละลบหลู่ ละเลยศีลทาน” ก็คิดว่ามัน ไม่ผิดนี้มันดีนี้ มันทิ้งไปอยู่กับโจร นี่มันเป็นหนังสือสวด หนังสือสวดแบบโบราณ ถ้าใครสนใจต้องการก็ไปขอกับพระเณรยังมีแจกให้บ้างบางเล่ม เป็นหนังสือสวดแต่โบราณ ปู่ย่าตายายเค้าสวดทำนองเหมือนที่ว่านี้ นี่จำใจความให้ได้ว่า เด็กโง่อยู่กับพ่อแม่ดีๆ โจรเอาอะไรเขียวๆแดงๆมาล่อชนิดเดียววิ่งตามโจรไป ไปอยู่กับโจร อยู่ใต้อ่านาจโจรเดือดร้อนเหลือประมาณนี้แหละ มนุษย์เราที่แรกเกิดมาไม่มีทุกข์ไม่มีร้อนไม่มีบาปไม่มีชั่วไม่มีกิเลส แต่พอมาพบรูป เสียง กลิ่น รส โผฏฐัพพะ ธรรมารมณ์เข้า มันก็เลยชอบ จนเกิดกิเลส แล้วอยู่กับกิเลส ยึดถือกิเลส สัมผัสเป็นทาสเป็นบ่าวของกิเลส นี่แหละคือคนเราแหละ ระวังให้ดี คือคนเราทุกคนนะ ต่อไปนี่ก็มันมีอยู่สองทางเท่านั้นแหละคือว่า จะหนีมาเสียจากโจร หรือว่าจะช่วยกันฆ่าโจรให้ตาย ไอ้เราทุกคนนี้จะทำกันให้ชนิดว่าอย่าให้กิเลสทำอะไรได้ หรือว่าเราจะช่วยกันฆ่ากิเลสเสียให้หมด นั่นแหละคือปัญหา ขอฝากไว้ เอาไปด้วย กลับบ้านเอาไปด้วย ว่าเด็กโง่ทิ้งพ่อแม่วิ่งตามโจรไป ถูกโจรทำร้ายนั่งร้องไห้ไม่รู้จะทำอย่างไรดี จะฆ่าโจรก็ไม่รู้ว่าทำอย่างไร จะหนีจากโจรก็หนีไม่ออก เพราะมันชอบมันรักนี้ นั่นแหละรู้เรื่องเสียทีเถอะ เพราะมนุษย์มันเป็นแบบนี้เอง พอเติบโตเป็นวัยหนุ่มวัยรุ่นขึ้นมาแล้วก็ชอบไอ้รูปเสียงกลิ่นรส จนถึงกับว่าทิ้ง ทิ้งธรรมะ ทิ้งความถูกต้อง ทิ้งความปกติตามธรรมชาติเดิมนี้แหละ ช่วยเอาไปด้วย ขอรับรอง

ว่าช่วยจำไปด้วย ว่าเรามีปัญหาสามข้อ คือภายในเราโง่เกิดกิเลสแล้วร้อน ภายนอกเป็นธรรมชาติเราก็อามาเป็นของเรา แล้วถึง เพื่อนมนุษย์ด้วยกันมันวิปริต มันก็เป็นปัญหาเกิดขึ้นมา มีอยู่สามปัญหา ถ้าแก้ปัญหานี้หมด แล้วก็สบายที่สุดเลย ไม่มีปัญหาสามข้อนี้แล้วก็ไปโลกพระศรีอารย์เลย พระศรีอริยเมตตรัยเลย นี่ให้ช่วยเอาไปด้วย ให้ความจริงข้อนี้เอาไปคิดเอาไปนึกเอาไปปรึกษาหารือ เป็นเพื่อนเกิดแก่เจ็บตายด้วยกัน ทุกข์ด้วยกัน สุขด้วยกัน มาคิดร่วมมือกันคิดกำจัดกิเลสคือโง่นั้นให้ได้ เมื่อถ้าสิ่งต่างๆภายนอกมันเป็นไปตามธรรมชาติแล้วอย่าไปรับเอามาเป็นของเรา แม้ที่สุดแต่ความเกิดแก่เจ็บตายนี้แหละ ก็มันเป็นของธรรมชาติ คำว่าตัวเรานี้มันว่าเอาเอง มันเข้าใจผิดว่าเป็นตัวเรา มันของธรรมชาติ เพราะฉะนั้นจิตอย่าไปโง่งนาความีตัวเราแล้วไปรับเอาธรรมชาติต่างๆมา รู้ว่ามันเป็นธรรมชาติตามธรรมชาติ ให้มันทิ้งถูกระเบิดปรมาณูลงมาทั้งโลกก็ไม่ถูก เพราะกูไม่มี ไม่มีตัวเราไม่มีตัวกู นี่แหละเครื่องราง ที่จะไม่ถูกแม้เขาจะรบกันใหญ่ทั้งปรมาณู มันก็ไม่ถูกเราเพราะเรามันไม่มีนี่ เรามีแต่จิต บริสุทธิ์เสียแล้วไม่มีโง่งว่าตัวกูว่าของกู ถ้าแบบนี้ได้แล้วมันก็ไม่ทุกข์แหละ เกิดแก่เจ็บตายก็ไม่ใช่ของเรา อะไรที่จะเป็นวิบัติ แม้แต่อุบัติเหตุเกิดขึ้น โดยบังเอิญก็ไม่มีเราไม่มีถูกตัวเรา เช่นใน โลกมันต้องมี แต่มันไม่ใช่เรา มันก็ไม่ถูกตัวเรา มันไม่เกิดแก่เรา นี่เอาแหละจะขออนุโมทนาว่าท่านทั้งหลายได้มา ทอดผ้าป่านี้แหละส่วนที่ช่วยเหลือกันในด้านกำลังให้มีพระภิกษุสงฆ์สืบอายุพระศาสนา โดยมีการเรียนการปฏิบัติการสอนสืบๆกันต่อไป ทำเป็นส่วนรวมเป็นของพุทธบริษัททั้งโลกเลย ไม่ใช่ว่าที่ไหนของใครผู้ใดไม่ใช่ ทำตรงนี้ได้ผลทั้งโลกก็ได้ ทำตรงนี้แหละให้พระพระที่เห็นนี้แหละ ได้เล่าได้เรียนได้สอนได้อะไร มันก็มีผลทั้ง โลกก็ได้ เพราะเวลานี้คำสอนแผ่ไปกว้างมาก คำสอนที่เกิดขึ้นในสวน โมกข์นี้ก็แปลเป็นหลายภาษาแล้วเหมือนกัน ออกไปต่างประเทศหลายภาษาแล้ว แล้วเขามาเรียนมาดูมาฟังมาเรียนนี้ก็มามากแล้วเหมือนกัน กลับไปนี่ธรรมะมันก็มีโอกาสจะแผ่ไปทั่วโลกได้ แต่ว่าถ้าเราปฏิบัติธรรมะกัน อย่าให้เกิดการฆ่าฟันกัน อย่าให้เกิดสงครามกัน แล้วมันก็เป็นสุขกันทั้งโลกแหละ จะเป็นศาสนาไหนก็ตามใจ จะมีความสุขกันหมด เพราะว่ามันไม่มีสงครามเป็นต้น ขึ้นมาในโลก แล้วทุกคนแต่เรื่องฆ่ากิเลสก็ได้ ไม่มีความทุกข์ นี่แหละหน้าที่ของเราช่วยเหลือกันสืบอายุพระศาสนา คือธรรมวินัยของพระศาสดา ให้ยังคงมีอยู่เป็นที่พึ่งแก่โลก นี่แหละคือเรื่องที่ท่านทั้งหลายได้มา เยี่ยมสวน โมกข์ พุทธาภิรักษารื้อเรื่องสืบอายุพระศาสนาด้วย แล้วก็ทำได้จริงๆด้วย นี่แหละด้วยการบริจาคด้วยการอะไรก็ตาม เป็นการช่วยส่งเสริมให้ได้สืบอายุพระศาสนา แล้วเราทั้งหลายทั้งสองฝ่ายทั้งบรรพชิตและฆราวาสนี้จะช่วยเหลือกันสืบอายุพระศาสนา ขอให้เราได้พบปะกันบ่อยๆ จะทำความเข้าใจกันให้แจ่มแจ้งยิ่งขึ้นแล้วเราย่อมจะสืบอายุพระศาสนาได้ดียิ่งขึ้นไป ต่อไปนี้ขออนุโมทนาโดยภาษาบาลี ขอรารานา ภิกษุสามเณรทั้งหลาย ตั้งจิต ขอนุโมทนาการกระทำของทายกทายิกาทั้งหลาย เพื่อประโยชน์และความสุข แก่ทายกทายิกาทั้งหลาย ยิ่งๆขึ้นไปตลอดกาลนาน ยะธา.....

(นาทีที่ 36.51) จะขอโอกาสแจกหนังสือเสียตอนนี้ให้มันเรียบร้อยดี คุณประยูรและกำนันล้ำ เชิญมาช่วยแจกหนังสือที่ จะได้เรียบร้อย คุณประยูรและกำนันล้ำ มีอยู่สองเรื่องช่วยแจกให้เรียบร้อย ให้คนหนึ่งให้ได้สองเรื่องสองเล่ม เรื่องพ่อแม่สมบุรณ์แบบเป็นของฉันทน์ และเรื่องอื่นท่านปัญญาพุดนะเป็นของคนอื่นฝากมา มีสองเรื่อง แต่ว่าเรื่องพ่อแม่สมบุรณ์แบบนะสำคัญที่สุด ขอให้ได้เป็นพ่อแม่สมบุรณ์แบบตามในหนังสือนี้ด้วย ช่วยคุณให้ดีเสียก่อน แยกให้เป็นสองพวกเสียก่อน จะสับสน ถ้าหลายคนน่าจะสับสน อ้าว ที่นี้ก็แจกเสียเถอะ พระจะทำอะไรต่อไปอีก คุณแจกก็ไปแล้วกัน แยกเป็นสองเรื่องเสียก่อน แยกเป็นสองเรื่องเสียก่อน อย่าให้ปนเปสับสน เรื่องพ่อแม่สมบุรณ์นะแบบสำคัญ

(นาทีที่ 42.03) กระทบขอโอกาสปราศรัยตามธรรมเนียม ตามที่เคย เพื่อประโยชน์เพื่อความเจริญ ของพวกเราเอง ขอให้ถือว่าการมาเยี่ยมสวน โมกข์ประจำปีนี้ เป็นโอกาสเพื่อจะทำประโยชน์พระศาสนา ไม่ใช่มุ่งหมายอย่างอื่น ไอ้เรื่องเกียรติยศหรือเรื่องอื่นนั่นก็เป็นเรื่องหนึ่ง ไม่ไปไหนเสีย แต่ว่าเรื่องหัวใจ คือเราจะได้อะไร โอกาสพบปะกันเพื่อกระชับความสัมพันธ์ ในการที่จะร่วมงานกันสืบอายุพระศาสนา ขอให้เพื่อนสหธรรมิกทั้งหลาย ทั้งภิกษุและสามเณร จงได้เข้าใจถึงวัตถุประสงค์อันนี้ ด้วยเจตนาอันนี้ ว่าเราหลีกเลี่ยงไม่ได้ หลบหลีกไม่ได้ ในการที่จะช่วยกันสืบอายุพระศาสนา ตามพระพุทธประสงค์ คำว่าพระพุทธประสงค์ของพระพุทธองค์ที่ล่วงลับไปแล้วโดยพระวรกาย มันยังอยู่นะ มันไม่ได้ล่วงลับไปตามพระวรกายนะ แต่มันยังอยู่ พระพุทธประสงค์มันยังอยู่ ยังอยู่ในหัวใจเรา ขอให้โปรดระลึกถึงพระพุทธประสงค์ แล้วอุทิศชีวิตร่างกายความเหน็ดเหนื่อยอะไรก็ตามสนองพระพุทธประสงค์ โดยเป็นพุทธทาโส ธรรมทาโส สังฆทาโส เวลาเราที่ทำวัตรเย็นนะ แล้วก็ดีที่สุดเลย เวลานี้ถ้าว่าพระพุทธองค์ยังอยู่ก็คงจะชวนชวายนมาก ในการที่จะดับความทุกข์ ที่กิจการในโลก เพราะโลกมันเลวร้ายยิ่งขึ้นทุกที เลวร้ายยิ่งขึ้นทุกที ศีลธรรมหายไป ธรรมะหายไป กิเลสของคนหนาขึ้นหนาขึ้นจนครองโลก เรียกว่ากิเลสครองโลกก็ไม่มีผิดเลยระหว่างนี้ มันเห็นแก่ประโยชน์ของกู ไม่มีใครที่จะถือพระเจ้า ถือพระรัตนตรัยอย่างแท้จริง มันไปแท้จริงแต่ประโยชน์ของกูกันเสียหมด นั่นแหละที่ได้รบราฆ่าฟันกัน แล้วมีความทุกข์ เมื่อไม่สนใจในพระศาสนาในพระธรรม มันก็ไม่ว่าแหละ พอมันไม่รู้ มันก็ปฏิบัติไม่ถูก ยิ่งเมื่อปฏิบัติไม่ถูก ความทุกข์มันต้องมากขึ้น เพราะฉะนั้นเราจึงเห็นโดยพยานหลักฐานยิ่งขึ้นทุกวันทุกวันแม้จากหน้าหนังสือพิมพ์ ว่าคนมีกิเลสมากขึ้นรุนแรงรวดเร็วมากขึ้น ฆ่ากันง่าย ๆ ฆ่าพ่อแม่แล้วเดี๋ยวนี้ การฆ่าพ่อแม่เป็นของธรรมดาไปแล้ว มันฆ่ากันเลยแหละ ไม่ใช่ฆ่าชกต่ออะไร เอาปืนยิงกันเลย มันรุนแรงถึงขนาดนั้น นี่แหละกิเลสกำลังแรงที่สุดแล้วกำลังครองโลกด้วย เอาแหละเราอย่าว่าเราจะช่วยตัวเราคนเดียวเลย คิดว่าช่วยโลกกันก็แล้วกัน ช่วยกันปราบกิเลสที่ครองโลกนี้ กิเลสหรือโจรมันกำลังได้โอกาสครองโลก เราช่วยกันป้องกันหรือฆ่าโจรหรืออะไรก็แล้วแต่จะเรียก แต่ว่าให้โลกนี้มันปกติสุขลง ให้มีธรรมะครองโลก อย่าให้กิเลสครองโลก ขอให้ความรู้ สติปัญญา ของเราทุกคนเจริญก้าวหน้าให้ทันกันกับโลกสมัยนี้ อย่าให้ภิกษุสามเณรเป็นคนล้าหลังเป็นอันขาด การศึกษาในโลกมันก้าวหน้าสนองกิเลสยิ่งขึ้น การศึกษาของเราก็จะต้องก้าวหน้า เพื่อเอาพระธรรมมากำจัดกิเลสให้พระธรรมครองโลก ว่าไปตามภาษาโลกกิเลสครองโลกเราต้องเข้าไปช่วยกันด้วยความอุทิศจริงๆต่อพระพุทธเจ้านะ ให้ธรรมะได้

ครองโลกต่อไปตามเดิม นี่จึงขอร้องอ้อนวอนวิงวอนสหธรรมิกทั้งหลายทั้งภิกษุและสามเณร ว่าจงช่วยกันปรับปรุงยับยั้ง ปรับปรุงยับยั้ง ให้ความรู้ของเราก้าวหน้าทันสมัยกับโลกปัจจุบัน ให้ความรู้ธรรมะของเราก้าวหน้าทันสมัยกับโลกปัจจุบัน ให้สามารถโต้ตอบกับคนในโลกสมัยปัจจุบัน ให้เขายอมรับเอาพระธรรมไปเป็นที่พึงใจกันได้แหละ ถ้าไม่เช่นนั้นแล้วก็วินาศแหละ เมื่อเขาวินาศเราก็อยู่ไม่ได้เหมือนกันแหละ เมื่อโลกโดยทั่วไปมันวินาศพระธรรมก็ไม่สามารถอยู่ได้ แล้วศาสนาก็พลอยหมดไปด้วยแหละ เขามีความรู้มีความก้าวหน้าที่จะสร้างเหยื่อกิเลส สร้างเหยื่อสนองกิเลส แร่ขึ้นไป เขาใช้เครื่องจักร เครื่องจักรมหาศาลผลิตสิ่งของที่ส่งเสริมกิเลสออกแจกจ่ายขายกันไปทั่วโลก แล้วต่างคนต่างใช้ยินดีหลงไหลไปในเรื่องของความสุขทางเนื้อทางหนัง ที่พูดอุปมาเหมือนตะกั่วมันทิ้งพ่อแม่หนีตามโจรไป เมื่อก่อนมันอยู่กับพระธรรมอยู่กับระเบียบขนบธรรมเนียมวัฒนธรรมประเพณีของสัตบุรุษ ไม่เท่าไรมันก็หนีตามโจรไป คือเอรีดอรรยสนุกสนานสวยงามทางเนื้อทางหนังนะ ทางกามารมณ์นะ พูดกันง่ายๆ แล้วก็ไปบูชากันทางนั้นหมด นี่แหละเด็กวัยรุ่นกำลังเป็นแบบนี้ เด็กวัยรุ่นในประเทศนี้แหละกำลังทิ้งพ่อแม่วิ่งตามโจรไป มันจะไปเอากันอย่างโจรอย่างกิเลสมันแหละ มันจะเดือดร้อนที่สุดแหละ ขอให้ช่วยกันเถอะ ช่วยกันดึงไอ้เด็กที่วิ่งตามโจรไปนี้ ให้มันรู้สึกกันเสียบ้างให้อยู่กับพ่อแม่คือพระธรรม หรือว่าความถูกต้องความปกติ แม้แต่ตามธรรมชาติก็ยังดี อยู่ตามธรรมชาติก็ยังเรียกว่าอยู่กับพ่อแม่นะ พอไปยุ่งกับกิเลส ตามกิเลส เอาตามกิเลสก็ใช้คำว่าวิ่งตามโจรไป มันก็ได้เกิดความทุกข์ตามกฎเกณฑ์ เรื่องความทุกข์นี้ก็ขอให้ถือเป็นหลักแต่ใหญ่ๆเหมือนที่พูดให้ชาวบ้านฟังเมื่อตะกั่ว ความทุกข์หรือปัญหามันต้องแยกเป็นสามชนิดแหละจึงจะแก้ได้อย่าเอาไปปนกัน ๑.กิเลสคือความโง่สร้างกิเลสขึ้นมภายในตัว โดยเจตนาด้วย เพราะมันไม่รู้มันโง่ มันเจตนาเลยด้วยโง่ มันเลยเกิดโลภะ โทสะ โมหะ เรียงเรื่องปฏิจจนุปบาทกันให้ถูกต้องเสียทุกอย่างค์ ปฏิจจนุปบาทนะมันสอนกันยัง ชนิดที่เรียกว่ามีดฆาไม่เข้าใจ เข้าใจเสียให้ชัด ที่ว่า ตากับรูปถึงกันเกิดจักขุวิญญาณ สามประการมาถึงกันในการทำงานเรียกว่าผัสสะ พอมีผัสสะก็มีเวทนา มีตัณหา มีอุปาทาน มีภพ มีชาติ แล้วมีทุกข์ ตรงผัสสะนั่นแหละ สำคัญ ตรงผัสสะนั่นสำคัญ ถ้าตรงผัสสะมีสติสัมปชัญญะ มีสมาธิ มีปัญญา ตรงนั่นแหละก็ มันไม่เกิดตัณหาอุปาทานภพชาติ มันเกิดสติปัญญาว่าควรทำอะไร แล้วก็ทำอย่างนั้นตามที่ควรทำแล้วก็ไม่มีความทุกข์เลย จุดมันอยู่ตรงผัสสะนั่น ถ้าผัสสะโง่แล้วมันก็ไปหาความทุกข์ ถ้าผัสสะฉลาดมันก็ไปหาความไม่มีทุกข์ นี่แหละคือปฏิจจนุปบาทที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้จริง เพราะฉะนั้นทำความเข้าใจกันเสียให้ดีๆ เรื่องปฏิจจนุปบาท หรือเรียกว่าอิทัปปัจจยตา จะช่วยได้ จะไม่ให้กิเลสข้างในเผาผลาญขึ้นมา แล้วที่นี้ไอ้ความทุกข์ประเภทที่มันมีอยู่ตามธรรมชาติ เช่น ความเกิด แก่ เจ็บ ตาย ก็ดี อยู่ในโลกต้องประสบอุบัติเหตุก็ดี หรือว่าโลกมันจะมีอะไรบ้างที่สุดของมันก็ดี มันเป็นเรื่องของธรรมชาติภายนอก เรามีจิตใจรู้เท่ารู้ทันพอที่จะไม่รับเอาเข้ามาเป็นของเรา ความเกิดแก่เจ็บตายนะเป็นของที่ พ้น ได้ เรื่องนี้ขอบอกกล่าวอีกทีหนึ่งว่าวันนี้มันอยู่พร้อมหน้ากันดี ว่าเรามันมีความสุขกันแต่เราที่มีความเกิดเป็นธรรมดา ไม่พ้นความเกิดไปได้ มีความแก่เป็นธรรมดา ไม่พ้นความแก่ไปได้ มีความเจ็บเป็นธรรมดา ไม่พ้นความเจ็บไปได้ มีความตายเป็นธรรมดา ไม่พ้นความตายไปได้ นี่มันสวดท่องเดียว มันเอาบาลีมาสวดท่องเดียว แล้วมันก็น่ากลัวแหละ ถ้าไม่พ้นไปได้แล้วมันไม่ตายหรือ ไอ้พระบาลีภยิตตตอนที่ว่า มมญฺเจ กลฺยาณมิตฺตํ อากมฺม อานนฺทํ นี้ (นาทีที่ 53.00 น่าจะเป็น “มมญฺหิอานนฺท กลฺยาณมิตฺตํ

อากุมม...” ที่มา: <http://www.dharma-gateway.com/monk/preach/buddhadas/bdd-23.htm> ตอนนั้นมันก็มีว่า
 คุณก่อน อานนท์ ถ้าได้อาศัยเราเป็นกัลยาณมิตร สัตว์ที่มีความเกิดเป็นธรรมดาจะพ้นจากความเกิด สัตว์ที่มีความแก่
 เป็นธรรมดาจะพ้นจากความแก่ สัตว์ที่มีความเจ็บเป็นธรรมดาจะพ้นจากความเจ็บ สัตว์ที่มีความตายเป็นธรรมดา
 จะพ้นจากความตาย ใ้อตอนหลังนี้เราไม่เอามาสดกันนี้ สวดแต่ท่อนต้นมันก็เลยนำกลัวแหละว่าพ้นไม่ได้ ทีนี้
 พระบาลีอีกอันหนึ่งว่า ด้วยอาศัยสัมมัตตะ ๑๐ สัตว์ที่มีความเกิดก็พ้นจากความเกิด สัตว์ที่มีความแก่จะพ้นความ
 แก่ มีความเจ็บจะพ้นความเจ็บ สัมมัตตะ ๑๐ ในหลักสูตรมี หลักสูตรนักรธรรมโทมิ คือ มรรคมืองค์แปด แล้วเติม
 เข้าอีก ๒ คือสัมมาญาณ สัมมาวิมุตติ นี่มีพระพุทธภายิตตรัสไว้ชัดๆเลย ว่า ถ้าได้อาศัยสัมมัตตะ ๑๐ แล้วก็มี
 ความเกิดแก่เจ็บตาย จะพ้นจากเกิดแก่เจ็บตาย อย่าสดท่อนเดียวว่าเราไม่พ้นไปได้ มันจะนำกลัว มันจะไม่มี
 ประโยชน์อะไร นี่พยายามที่จะทำความเข้าใจกันเสียใหม่ให้ดีๆว่ามันพ้นได้ แม้แต่ความเกิดแก่เจ็บตายนะ คือมัน
 ไม่มาทำอะไรเรา ไม่มาทำอะไรแก่จิตใจของเราได้ก็แล้วกัน มันอยู่ที่ธรรมชาติ อยู่ที่ข้างนอก อยู่ที่ธรรมชาติ ไม่ทำ
 อันตรายจิตใจของเราก็พอแล้ว นี่แหละความเกิดแก่เจ็บตายเราพ้นได้ด้วยเหตุนี้ พ้นจากอำนาจอันร้ายกาจของเกิด
 แก่เจ็บตายได้เพราะเหตุนี้ นี่หัวใจของพระพุทธศาสนาว่าพ้นเกิดพ้นแก่พ้นเจ็บพ้นตาย พอเห็นแล้วก็ว่า อ้อ.. มัน
 แบบนั้นเองนี่ เขาเรียก ตถาตา อวิตถตา อนัญจตา คือเป็นเช่นนั้นเองไม่เป็นอย่างอื่น นี่ทุกคนควรจะรู้พอ เอา
 อย่างเพียงพอ อย่าได้กลัวเกิด กลัวแก่ กลัวเจ็บ กลัวตาย หรือกลัวอุบัติเหตุ กลัวสงคราม กลัวอะไรต่างๆนานา จน
 เป็นโรคประสาทไปเสียเลย ข้อที่สามเรื่องสังคม ก็นี้ ถ้าเราช่วยกันทำความเข้าใจในสังคมให้ดีๆมันจะรักใคร่กัน
 มันจะไม่ฆ่ากันง่ายๆเหมือนเวลานี้ ช่วยกันทำความเข้าใจแต่เล็กๆ มันจะเติบโตขึ้นมาให้มันรู้จักรักผู้อื่น มันมีสาม
 ปัญหาเท่านั้นแหละ โลกกำลังมีปัญหาสามปัญหานี้ ปัญหาเกิดจากทำผิดในภายใน กิเลสของเรา ปัญหาจาก
 ธรรมชาติที่เกิดแก่เจ็บตายเป็นต้น และปัญหาทางสังคมคือมนุษย์วิปริต มุ่งหมายจะช่วยกันป้องกันแก้ไขแล้วก็จะ
 ไม่เสียทีแหละ เราที่เป็นสาวกของพระพุทธองค์ สนองพระพุทธประสงค์ด้วยการสืบอายุพระศาสนา นี้ขอให้เรา
 ได้ทำความเข้าใจในข้อนี้กันยิ่งขึ้นทุกปีทุกปีที่เรามา ยิ่งปียิ่งเข้าใจในเรื่องนี้ แล้วแน่นอน แน่วแน่ จะทำหน้าที่
 อันนี้ เพื่อช่วยโลกตามพระพุทธประสงค์ หน้าที่ของเรามันมีตามพระพุทธประสงค์แล้วก็ มันก็คือช่วยโลกนั่นเอง
 ขอฝากไว้ในฐานะเป็น ธรรมะปฏิสันถาร ที่มาเยี่ยมสวน โมกข์ในปีนี้ แล้วขอบอกกล่าวซ้ำๆยืนยันว่า การทำวัตร
 แบบโบราณของเรานั้นแหละดีแล้ว ได้ทำกันมาหลายร้อยปีเต็มที แล้วเป็นของไทยแท้ ผมเชื่อว่าแบบนี้ ยิ่งค้นคว้า
 ทางโบราณคดี ยิ่งพบว่าไอ้ทำวัตรนี้เป็นของไทยแท้มาแต่เดิม ที่ไปสอนให้ลังกา ไปสอนให้ประเทศอื่นๆนั้นมันไป
 จากเมืองไทย มันมีความหมายมากแหละทำวัตรแบบโบราณของเรานะ มันมีถึงสามความหมาย เพื่อแสดงความ
 เคารพเมื่อควรแสดง ขอให้อดโทษเมื่อมีโทษ และก็ให้แลกเปลี่ยนส่วนบุญเมื่อควรจะแลกเปลี่ยนส่วนบุญ นี่มัน
 สามความหมายนะ ไอ้แบบใหม่สั้นๆคั่นๆว่าข้าพเจ้าขอโทษอดโทษอย่างเดียว มันก็ทำอย่างที่เรียกว่าเสียไม่ได้ เรา
 อย่าทำวัตรในลักษณะที่เสียไม่ได้ ขอให้ทำวัตรด้วยจิตใจที่เคารพในฐานะที่ควรเคารพ แล้วจะมีจิตใจต่ำ อ่อน
 อ่อนแล้วต่ำ นั่นแหละคือความปกติ จะทำอะไรไม่ผิดนะ ผู้ที่มีจิตใจอ่อนโยน แล้วต่ำ วางตัวไว้ต่ำไม่กระด้าง ไม่
 จองหงอแล้วจะมีจิตใจที่ทำอะไรไม่ผิด จะละเอียดยลอะออสุมรอบคอบ ถ้าวางจิตใจไว้สูงแล้วกระด้าง แข็ง แล้วก็
 มันมีแต่จะทำผิดโดยไม่รู้สึกตัวแหละ นั่นแหละเป็นเรื่องดี ทีนี้เรื่องขอโทษนี้ขอโทษนี้ขอให้ทำเป็นนิสัยเถอะ โดย

เฉพาะที่ฟังบวชเป็นเนรเป็นพระหนุ่มที่ฟังบวชนะช่วยจำไว้ด้วย ว่าขอโทษและอดโทษนะเป็นคำสั่งสอนของ พระพุทธเจ้า แล้วก็ป็นอริยวงศ์ปฏิบัติ คือสำหรับพระอริยเจ้าทั้งหลายท่านปฏิบัติกันอยู่เป็นประจำ พระอริยเจ้า ทุกๆองค์และท่านจะมีปกติไม่ล่วงเกินผู้อื่น ถ้าผลล่วงเกินผู้อื่นท่านจะขอโทษ เมื่อถูกขอโทษแล้วจะให้ภัย ยินดีให้อภัย แล้วก็ไม่มีการทะเลาะวิวาททะเลาะ ไม่มีเรื่องทีพระกับเนรจะชกจะต่อจะแทงกันด้วยช้อนส้อมแหละ นี่มันโมโหโทโสมันไม่รู้จักอดโทษ เรื่องที่น่าหัวเราะเช่นว่า คนหนึ่ง มันถอยหลังไป โคนเอาคนหนึ่งแล้วมันขอ โทษ ไอ้คนที่ถูก โคน ผมก็ขอโทษ ผมก็ขอโทษ ผมไปยืนในที่ที่มันทำให้คุณต้องถอยมา โคน มันเลยขอโทษกัน แบบนี้มันดีที่สุดในว่าไม่มีใครเป็นผู้ทำผิดเลวร้ายอะไรเลย มันพร้อมที่จะขอโทษกันเสมอ ให้ขอโทษกัน ให้เป็น ปกตินิสัยให้เหมือนกับชนชาติญี่ปุ่นนะ แล้วดีแหละ ขอโทษ ขอโทษ แล้วก็เดินห่างกันไปแล้ว หันหน้ามาขอโทษ ขอโทษ แล้วเดินห่างกันไปไกล ตายังดูเห็นกันอยู่ก็หัวขอโทษ ขอโทษ กันอีกทีจนกว่าจะลับตา เขาเล่าให้ฟังว่า เมืองญี่ปุ่นมันเป็นแบบนั้น ความสามัคคีก็มีมากแหละ ประการที่สามเรื่องแลกเปลี่ยนส่วนบุญแหละ มะยา กะตั้ง ปุญญัง สามินา อณุ โมทิตปปัจ แลกเปลี่ยนส่วนบุญ นี่มันป้องกันความอิจฉาริษยาแหละ โลกจะวินาศเพราะความ ริษยานะ อิจฉาโลกันนาสิกา ความริษยาเป็นเครื่องทำโลกให้วินาศ ก็ดูเอาเถอะว่าเวลานี้มันเห็นอยู่ที่ว่ามันรบกัน โครมๆ ก็มันริษยา มันไม่ยอมให้ใครดีกว่าใคร มหาอำนาจที่มันตั้งป้อมรบกันไม่สิ้นสุดเพราะมันริษยานี้ มัน ไม่ให้ใครดีกว่าใคร โลกมันกำลังจะวินาศเห็นอยู่หยกๆ เพราะความริษยา ถ้าศาสนาเข้ามา ศาสนาไหนก็ตามเถอะ ศาสนาพุทธ ศาสนาฮินดู ศาสนาคริสต์ อิสลาม มันล้วนแต่ป้องกันความริษยาทั้งนั้นแหละ แต่คนในโลกมัน ไม่ถือ เอง ยิ่งศาสนาอิสลามถ้าเราไปเปิดดูไอ้ตัวพระคัมภีร์ พูดเรื่องเมตตามาก รักผู้อื่นมาก แต่เขาไม่ปฏิบัติตามกัน อิสลามจึงรบกันไม่สิ้นไม่สุด อีรัก อิหร่านอะไรแบบนี้เพราะมันไม่ปฏิบัติตามพระคัมภีร์ เราจะต้องปฏิบัติตาม พระคัมภีร์ ไม่ริษยา แลกเปลี่ยนส่วนบุญ เราได้วันนี้เราก็ได้ขอโทษซึ่งกันและกัน และก็ได้แสดงความเคารพซึ่ง กันและกัน และได้แลกเปลี่ยนส่วนบุญซึ่งกันและกัน ผมนะ ขอถวายส่วนบุญกุศลแก่ท่านทั้งหลายทุกๆคน กุศล อันใดบุญอันใดที่ผมได้ทำมาแต่ต้นจนบัดนี้ ขอถวายให้ท่านทั้งหลายได้มีส่วนด้วย ผมทำอะไรก็คงจะเห็นกันอยู่ แล้ว ผมนี้เผยแพร่ศาสนา นี้เห็นกันอยู่แล้วไม่ต้องบอกนะ ผมนี้ขึ้นธรรมาสเทศน์ตั้งแต่เมื่อบวชได้ ๕ วัน บวชได้ ๕ วัน ไปเข้าโรงเรียนนักเรียนกลับมาจากโรงเรียนนักเรียนก็ไปโรงเรียนขึ้นธรรมาสเทศน์ให้ชายชีพัง ตั้งแต่บวช ได้ ๕ วัน เรื่อยๆมา เหลือแต่จะนับจนบัดนี้แหละ ในเวลานี้แล้วก็พยายามสุดชีวิตจิตใจที่จะให้ศีลธรรมกลับมา ผม ได้เทศน์ทางวิทยุโดยหัวข้อว่า ศีลธรรมกลับมา นะ ครบ ๕๐ ครั้งแล้วนะ นี่ขอถวายส่วนบุญแก่ทุกๆองค์ ว่าได้ เทศน์เรื่องศีลธรรมกลับมาทางวิทยุกระจายเสียงแปดโมงเช้า ๕๐ ครั้งแล้ว และได้เขียนหนังสือเรื่องเกี่ยวกับ ศีลธรรม ศีลธรรม ศีลธรรม ตั้งหมื่นหน้าได้แล้ว ขอให้สนใจ ถ้าสนใจขอให้ไปดูในตึกนั้นนะ ที่เก็บหนังสือ หนังสือทั้งหมดนั้น นี่คือธรรมทาน ธรรมทานที่ทำไปแล้ว เข้าไปดูเถอะผมได้ทำงานเท่าไร ถ้ามันมีบุญมีกุศล แล้วขอแบ่งให้ท่านทั้งหลายให้เพื่อนสหธรรมิกทั้งหลายทั้งภิกษุและสามเณรทุกๆองค์ด้วย อีกข้อหนึ่งถ้าเข้าไปดู หนังสือเหล่านั้นแล้ว เห็นว่ามากเกินไป มีคนเขาบอกวามันมากเกินไปที่จะเชื่อว่าคนเดียวเขียน ก็ขอให้เชื่อ เถอะว่ามันคนเดียวทำ โดยเหตุที่ว่ามันไม่ชี้แจงอย่างหนึ่ง และมันไม่ละ โอกาสอย่างหนึ่ง นี่ขอบอกกล่าวให้เพื่อน สหธรรมิกทั้งพระทั้งเนรแหละว่า ขอให้ถือหลักว่าไม่ละโอกาส เมื่อมีโอกาสจะทำอะไรก็ขอให้ทำเถอะ อย่า

บิดพริ้ว อย่าผลัดวันประกันพรุ่งเถอะ แล้วมันจะทำได้มากไม่น่าเชื่อ คนมาเห็นแล้ว โห!! นี่ไม่เชื่อว่าคนเดียวทำ ขอให้เชื่อเถอะว่าคนเดียวทำ เพราะว่ามันถือหลักว่าไม่ละ โอกาสเมื่อควรจะทำหรือจะทำได้แล้วไม่ละ โอกาส แล้วก้มหน้าก้มตาทำแล้วจะได้มาก มากเกินเชื่อเกินคาดว่าคนเดียวทำ จึงขอให้ทุกๆองค์ถือหลักเกณฑ์อันนี้ ทำทุกโอกาสที่มันเป็นโอกาสให้ทำโดยไม่บิดพริ้วไม่ผลัดวันประกันพรุ่ง ไม่เฉพาะแต่เรื่องเล่าเรื่องเรียนหรืออก แม้แต่เรื่องวัตถุดิบของเรื่องก่อสร้าง เรื่องทางวัตถุก็ตามเถอะ ทำเถอะ ขอให้ทำเถอะเมื่อมีโอกาสจะทำแล้วขอให้ทำไม่บิดพริ้วเลย มันจะได้มากมายไม่น่าเชื่อ นี่แหละเรื่องที่ว่าขอให้ส่วนบุญแก่ท่านทั้งหลาย เรื่องอื่นผมก็ไม่ค่อยมีจะให้ เพราะมันทำอยู่แต่เรื่องเผยแพร่พระธรรม ชุดคีย์สิ่งซึ่งหลงเหลืออยู่ในพระไตรปิฎกไม่มีใครเอามาเผยแพร่ ชุดคีย์เอามาเผยแพร่ เพราะมันยากมันไม่มีใครเข้าใจแล้วก็ไม่มีใครเอามาเผยแพร่ เราต้องทำให้เข้าใจจึงเอามาเผยแพร่ได้ แล้วมันต้องทำกัน เรียกว่าอุทิศมากแหละ ต้องเหนื่อยหัวเหนื่อยสมองมากแหละ แต่มันก็ทำได้ เพื่อจะทำให้พระไตรปิฎกเป็นประโยชน์แก่นุชโยมากที่สุดที่จะมากได้ ถ้าปล่อยไว้อย่างก่อนๆแล้วมันก็ มันจะอยู่แบบนั้นแหละ มันจะไม่ออกมาเป็นประโยชน์แก่คน ปัจจุบันเวลานี้เป็นที่พอใจว่านักศึกษาปัจจุบันสนใจมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องปฏิกิจสมุปาบท ที่ลึกซึ้งซับซ้อนยุ่งยาก มันมีการพิมพ์ขึ้นตั้งสี่ห้าพันเล่ม มันก็ยังไม่น่าเชื่อว่าคนจะสนใจถึงขนาดนั้น เอาล่ะเป็นอันว่า ผมได้พยายามสุดความสามารถเท่าที่ทำได้จนร่างกายมันเริ่มทรุดโทรมหรือถอยหลัง เพื่อให้คำสอนของพระพุทธองค์ออกมาจากที่สอนในพระไตรปิฎกมาเป็นประโยชน์แก่นุชโย ผมอดชักอ้อย ถ้าจะอนุญาต อด เมื่อก่อนผมบวช เมื่อก่อนผมบวช จะได้ยินแต่คำว่าไม่มีหนังสือธรรมะอ่านไม่รู้จะอ่านหนังสืออะไรที่เป็นหนังสือธรรมะ ไม่มีหนังสือธรรมะจะอ่าน เวลานี้ไม่มีใครพูดอย่างนั้นแล้ว เวลานี้ไม่มีใครกล้าพูดหรือพูดว่าไม่มีหนังสือธรรมะจะอ่าน มันมีมากจนอ่านไม่ไหวแล้ว นี่แหละพิสูจน์ได้ อย่างหนึ่งเลย เมื่อก่อนมันมีแต่จะบ่นจะโทษ จะโทษพระ โทษวัด ว่าไม่มีหนังสือธรรมะอ่าน เวลานี้เราทำให้จน มัน มันไม่อ่านแล้ว ทีนี้แหละเราจะโทษเค้าว่าทำไมคุณไม่อ่านล่ะ นี่เป็นเรื่องจริงเรื่องหนึ่งทีเดียว เป็นอันว่าขอแลกเปลี่ยนส่วนบุญ ขอให้ส่วนบุญ ขอแลกเปลี่ยนส่วนบุญ นี่แหละความหมายของการทำวัตร คืออย่างนี้แหละ คือแสดงความเคารพเพื่อลดกิเลส เพื่ออดโทษเพื่อลดกิเลส เพื่อแลกเปลี่ยนส่วนบุญเพื่อลดกิเลส ล้วนแต่กำจัดกิเลสทั้งนั้นเลย

ทีนี้มีอีกเรื่องหนึ่ง เรื่องกฐินพัทธบริษัท ได้พิมพ์ขึ้นแล้ว กฐินพัทธบริษัทได้พิมพ์ขึ้นแล้วแล้วที่มีอยู่ในหนังสือทุกๆหนี่ละ ก็จะถวายไปยังท่านเจ้าอาวาสทุกๆวัด แล้วจะแจกภิกษุสามเณร อีกเป็นร้อยองค์ ทุกๆองค์ด้วย ขอให้เอามาเลย เอาหนังสือที่จะแจกพระสามเณร คือเรื่องของท่านปัญญา กับเรื่องกฐินพัทธของบริษัทแหละ ช่วยไปเอามาที่เอามาแจกพระแจกเณร นี่ไม่ใช่ นี่มันสำหรับเจ้าอาวาสหนี่ๆ นี่สำหรับทุกองค์นะ บอกให้จัดไว้แล้ว อย่างละ ๕๐๐ เล่ม เอามาที่ กฐินพัทธบริษัท กับหนังสือท่านปัญญาที่ว่า พุทธทาสทำอะไร หนังสือท่านปัญญามีคนฝากมาร่วมแจก เอามาแจกพลาท ให้ทุกองค์ทั้งพระและเณร ได้ ๒ เล่ม ๒ เล่ม แล้วนี่ถวายท่านเจ้าอาวาส ๑ ห่อ ๑ ห่อ เอ้า. คุณเอามาวางสำรวจให้ดีกว่า ให้ครบก่อน แล้วจึงค่อยแจกให้ได้ให้ถูกต้อง ให้ได้ทุกองค์ องค์กรละ ๒ เรื่อง ๒ เรื่อง มาช่วยกัน พระเณรเข้ามาได้ไม่ต้องฆราวาส มาเดินบุกในหมู่พระนี่ฆราวาสไม่เหมาะ ช่วยดูให้ดี ตั้งที่ไหนให้มันเรียบร้อย อย่าให้ลัคนัน ให้มันเรียบร้อย แล้วนี่สำหรับเจ้าอาวาสนะช่วยจัดการให้ด้วย ช่วยดูด้วย ไหนๆ ขอคิดมาให้ผมเล่ม ดึงมาให้ผมเล่นสิ ไอ้กฐินพัทธบริษัทนี้ นี่แหละหนังสือแบบนี้

กฎบัตรของพุทธบริษัท เป็นข้อแนะนำความคิด มันมีหลักแบบนี้แหละ ดีแน่ ถือเป็นหลักตรงกัน ไม่ขัดขากันใน การที่จะปฏิบัติในวงในก็ดี ปฏิบัติเกี่ยวกับฆราวาสก็ดี ปฏิบัติเกี่ยวกับศาสนาอื่นก็ดี หรือปฏิบัติต่อสิ่งที่เรียกว่าไสย ศาสตร์ซึ่งมันยังมีปัญหาเป็นปัญหาทั่วไปก็ดี นี่ผมขอร้องให้ช่วยพิจารณาทุกๆองค์เลย กฎบัตร ๑๓๖ ข้อ เป็นเรื่อง หนึ่งเรื่องหนึ่ง เป็นข้อสั้นสั้น สั้นสั้น ตลอดถึงเรื่องไสยศาสตร์ซึ่งเป็นปัญหาซึ่งกำลังถูกคูหมิ่น นี่ถ้าเราปรับปรุง ให้ดี มันจะไม่ จะพ้นจากการถูกคูหมิ่น จัดไว้ให้คนปัญญาอ่อน อย่าไปว่านะไสยศาสตร์นะ แต่ว่าช่วยแก้ไข พระ ถ้าเป็นเจ้าอาวาสจะได้แบบนี้ละ ถ้าเป็นเจ้าอาวาสจะได้เป็นหอๆไปทั้งหมดเลย นู้นไปแจกแคะอะไรมาก่อน.... เอา เอะตรงนี้แหละมาประเคนเลย ขึ้นมาประเคนซะเลย เดินมาประเคนเลย

ธรรมะสามารถแก้ปัญหของโลกได้ทุกชนิด ทุกปัญหาทุกเวลา แต่ชาวโลกเขาก็ไม่เอาธรรมะไป แก้ปัญหา เช่นข้อนี้ ธรรมะมีอะไรแบบไหนก็พูดไปในนี้หมดแหละ ไสยศาสตร์เป็นศาสนาจำเป็นสำหรับคน ปัญญาอ่อน ช่วยแก้ไขให้กลายเป็นพุทธศาสน์ ไสยศาสตร์ยังจำเป็นสำหรับคนปัญญาอ่อน ต้องช่วยกันปรับปรุง ให้กลายเป็นพุทธศาสน์ อย่างนี้มันเลิกไม่ได้ถ้าว่าเขายังปัญญาอ่อน เขาไม่อาจจะรับพุทธศาสน์เขาก็ต้องรับไสย ศาสตร์เป็นที่พึ่ง แล้วมนุษย์คนไทยเรานี้ มัน มัน เขาสอนให้ถือไสยศาสตร์มาตั้งแต่เด็กๆ ให้ถือพระพุทธพระ ธรรมพระสงฆ์ก็ตามเถอะ โดยไม่มีเหตุผลว่าเป็นของศักดิ์สิทธิ์ให้ช่วย ให้ช่วย นี่มันก็ มันมีลักษณะไสยศาสตร์ นั้นเอง จนกว่าจะโต โตพอ โอ้!! พระพุทธเจ้าไม่ใช่แบบนั้น พระพุทธเจ้าเป็นผู้บอกวิธีดับทุกข์ ก็ดับทุกข์ได้จริง เราจึงขอบูชา ถ้าแบบนี้ก็หมดความเป็นไสยศาสตร์ ถ้าจะหวังพึ่งพระพุทธเจ้าอย่างบุคคลศักดิ์สิทธิ์เหมือนพระเจ้า อยู่ มันก็เป็นไสยศาสตร์อยู่ในพุทธศาสนา รีบแก้ไขกันเสียเร็วๆ ให้พ้นความเป็นไสยศาสตร์ นี่แหละมีอยู่ ๑๓๖ ข้อ ทำขึ้นเมื่อวันครบห้าสิบปี ที่ประชุมครบห้าสิบปี เมื่อเดือนพฤษภาคม เพิ่งได้พิมพ์เสร็จเอาเมื่อสองสามวันนี้เอง แล้วถ้าแบบนั้นมันก็ (เรียงนะ บอกให้จัดแจงเรียงนะ) เอ้า..ขอสรุปความ ปิดการประชุมว่า ขอขอบพระคุณ ขอขอบพระคุณในการมา ขอนุโมทนาในการช่วยกันรักษาประเพณีที่ตั้งไว้ดี และขอให้ส่วนบุญ ขอแบ่งส่วนบุญ ให้ทุกๆรูป ให้มีความเจริญงอกงามก้าวหน้าในพระธรรมวินัย ในพระศาสนาของสมเด็จพระศาสดายิ่งๆขึ้นไป ขอให้มีความกำลังใจกล้าแข็งสามารถต่อสู้มาร มีกิเลสเป็นต้น ได้ตลอดทุกทิพารাত্রีกาลเทอญ ช่วยฉลอง ศรัทธาชาวบ้าน.....